

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapvető jogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Üi.:

Tel.:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **Panaszos** által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés a) és e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés a) és e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: ORFK) – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. Tájékoztatom, hogy a bírósági felülvizsgálat iránti keresetet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340/B. § (1) és (2) bekezdésére, a Pp. 394/B. § (1) bekezdésére tekintettel, a Pp. 397/I. § (1) bekezdése alapján elektronikusan is benyújthatja, azonban a Pp. 397/J § b) pontja értelmében a jogi képviselővel eljáró felek, valamint a belföldi székhellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek részére kötelező.

Az elektronikus kapcsolattartás módjára vonatkozóan részletes tájékoztatást találhat a <http://www.police.hu/ugyintezes/elektronikus-ugyintezes> menüpontban. A határozat bírósági felülvizsgálta iránti keresetlevél elektronikus előterjesztésre szolgáló űrlap a <http://www.police.hu/ugyintezes/elektronikus-ugyintezes/birosagi-felulvizsgalat> menüpontból tölthető le.

A határozatot kapják:

- 1.) panaszos
- 2.) Független Rendészeti Panasztestület
- 3.) Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4.) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos *-n elektronikus úton, majd postai úton terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben a vele szemben fogatosított rendőri intézkedést kifogásolta.

A panaszos a panaszában előadta, hogy *-n * szám alatt este * óra körüli időben rendőri intézkedés történt. A Rendőrkapitányság beosztottai jelentek meg a fenti címen és a panaszos testvérét keresték, azonban a lakásban a panaszos barátnője tartózkodott. A rendőrök közölték, hogy házkutatási határozattal rendelkeznek és a továbbiakban azt kívánják fogatosítani. A panaszos barátnője nagyon megijedt és telefonálni szeretett volna, azonban azt a rendőrök megtiltották. A rendőrök megmutatták a panaszos barátnőjének a házkutatásról szóló határozatot, majd felszólították, hogy az irat végén található nyilatkozatot írja alá.

A panaszos jelenléte nélkül a rendőrök átnézték a ház minden helyiségét, valamint az udvarát és az ingatlanhoz tartozó garázst.

A panaszos barátnője a rendőri tiltás ellenére mégis értesítette a panaszost, aki azt mondta, hogy a rendőrök várják meg 20 perc múlva hazaér. A rendőrök közölték, hogy ha nem érkezik meg az általa meghatározott időben, akkor a munkahelyére érte mennek.

A panaszos, amikor beért Pusztavacs belterületére, meglátta a testvére háza előtt a rendőrségi gépkocsikat, valamint az édesanyja kocsiját. Egy rendőr megszólította, a nevére kérdezett rá, majd közölte, hogy tegye el a telefonját, mert eljárás alatt áll. A panaszos engedelmesskedett. A rendőrök bekísérték a házba, majd ott látta meg, hogy a testvére a konyhában, bilincsből ül.

A rendőr a panaszos azon kérdésére, hogy „mi történik?” nem tudott válaszolni, az asztalon lévő iratokból következtetett arra, hogy egy traktor ellopásáról van szó.

Ezt követően a panaszost megbilincseltek és a Rendőrkapitányságra előállították, ahol kihallgatták, DNS mintát vettek tőle és fényképfelvételeket készítettek róla.

Az előállításával kapcsolatos dokumentáció kitöltését követően * óra körüli időben távozhatott a Rendőrkapitányságról. Az okmányait véletlenül bent hagyta az épületben, amelyeket az egyik rendőr kihozott számára. Az édesanyjával a rendőrség aulájában várta meg a testvérét, illetve itt látta először az édesanyja és a barátnője által átadott, házkutatásról szóló határozatot.

A Panaszos – panasza szerint – a vele szemben fogatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban az alábbiakat kifogásolta:

- a házkutatást,
- a rendőrök a barátnőjének megtiltották a mobiltelefon használatát,
- a rendőrök a barátnőjével iratták alá a házkutatással összefüggő dokumentációt,
- mobiltelefon használatának tilalmát,
- az előállítás jogszerűségét,
- a bilincselés jogszerűségét,
- a bilincseléssel kapcsolatos téves tájékoztatást.

A Panasztestület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a panaszos előállításának fogatosítása és időtartama miatt nem sérült a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető joga, mivel az jogszerűen került korlátozásra. A panaszos telefonhasználatának korlátozásával kapcsolatban a Panasztestület elfogadta a rendőrség indoklását, mely szerint az ellenőrizetlen telefonálás az intézkedés célját veszélyeztette volna,

ezért kimondta, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogát nem érte sérelem, azt jogszerűen korlátozta a rendőrség. A panaszos megbilincselése kapcsán azonban a Panasztestület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának súlyos sérelmét.

Megállapította továbbá a Panasztestület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának csekély fokú sérelmét a bilincseléssel kapcsolatban nyújtott téves tájékoztatás miatt.

A Panasztestület úgy ítélte meg, hogy az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- panaszbeadvány és mellékletei,
- rendőri jelentések,
- tanúvallomásairól felvett jegyzőkönyvek;
- határozata a házkutatás elrendeléséről,
- házkutatásról készített jegyzőkönyv,
- előállítás végrehajtásáról szóló jelentése,
- Elállítás időtartamáról kiállított igazolás és előállítással kapcsolatos panaszosi nyilatkozatok,
- kényszerítő eszköz alkalmazásáról” szóló parancsnoki kivizsgálás,
- panaszos tanúkénti kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv,
- kapitányságvezető átirata,
- Rendőrkapitányság vezetőjének jelentése,
- *-n kelt jelentés.
- a Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálat jelentése.

III.

A lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a panaszos által előterjesztett panaszban megfogalmazott állításokat alátámasztó további bizonyítási indítványt, egyéb nyilatkozatot, illetőleg bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdés szerint a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre is. (Pl.: 1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.)

IV.

A tényállás teljes körű tisztázása szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a Panaszossal szemben történt intézkedés alább részletezett előzményei, amely előzmények a II. részben felsorolt bizonyítási eszközök alapján kerültek megállapításra.

Az intézkedő rendőrök előállítás végrehajtásáról készült jelentésében foglaltak szerint a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerinti igazoltatás, az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása, továbbá az Rtv. 48. § c) pontja szerinti szökés megakadályozása érdekében történő bilincs alkalmazására került sor.

A panaszos személyes szabadsága korlátozásának helye * szám alatti hely volt.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása tartalmazza, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján gyanú merült fel arra vonatkozóan, hogy a feljelentés tárgyát képező bűncselekményt a panaszos követte el. Az addig lefolytatott adatgyűjtésből megállapítható volt, hogy *-n * óra körüli időben ismeretlen elkövetők lakatlevágással behatoltak a * szám alatti tehenészet telephelyére és onnan eltulajdonították a lezárt állapotban lévő traktort, majd * és * között a rendőri intézkedéskor hátrahagyták a benne lévő – elkövető által magukkal vitt – indító kulcsot, és így a lopási kár megtérült.

A * szám alatt (a panaszos testvérének házában) tartott házkutatás során * óra * perckor megjelent a panaszos, akit ezt követően az intézkedő rendőrök igazoltatásra szólították fel, amelynek eleget tett, majd közölték vele, hogy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítják a Rendőrkapitányságra, amelyet tudomásul vett.

Nevezett személy szökésének megakadályozása érdekében a Rendőrkapitányságra történő szállítás idejére bilincs használatára került sor. A jelentés szerint az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról és idejéről szóló dokumentáció kiadásra került.

A Rendőrkapitányság vezetőjének a jelentése szerint, a panaszos a házkutatás megkezdésekor nem tartózkodott otthon, így a lakásban életvitelszerűen tartózkodó, magát élettársnak megnevező hölgy jelenlétében kezdődött meg a házkutatás. Az intézkedő rendőrök felszólították a jelen lévő hölgyet, hogy telefonon keresztül hívja fel a panaszost. A panaszos élettársa a kérésnek eleget tett, így a rendőrök tudtak beszélni a panaszossal, akivel közölték, hogy amennyiben nem tud haza jönni, a felkutatására minden intézkedést meg fognak tenni.

A későbbiek során a nyomozati cselekmények végrehajtása érdekében az összebeszélés megakadályozása miatt szükséges volt a panaszos telefonbeszélgetéseinek megakadályozása.

A panaszos előállítása *-n * óra * perctől *-n * óra * percig tartott.

Az intézkedés megkezdésekor a panaszos nem volt együttműködő, testvérével együtt feljelentéssel fenyegették az intézkedő rendőröket. Hangoztatták, hogy médiához fordulnak, és ezt nem hagyják annyiban. Az előállítás során bilincs alkalmazására *-n * óra * perctől * percig került sor, amelyet testi kényszer nem előzött meg.

A panaszos a rendőrkapitányságra megkülönböztető jelzés nélküli szolgálati gépkocsival került elszállításra.

A panaszos az intézkedés során minden tájékoztatást megkapott, ennek megfelelően tudott élni panaszjogával a házkutatás ellen, ezt a panaszt a járási ügyészség kivizsgálta.

A panaszossal szemben büntető-, illetve szabálysértési vagy bármilyen más eljárás nem indult.

V.

Az eljárás során először azt vizsgáltam meg, hogy mely panaszosi sérelmek vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

1. A házkutatás.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint ezen eljárásban azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel, amelyek az Rtv. IV., V., VI. fejezetek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel.

Ennek megfelelően:

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés, etc.)
- kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás, etc.), tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban. Be.) 195. § (1) bekezdés alapján *„Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz - ha e törvény kivételt nem tesz -, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.*

A Be. 196. § (1) bekezdés szerint *„Akinak az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit közvetlenül sérti, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.”*

A panaszos beadványában a lakásában tartott házkutatást kifogásolta.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy a büntetőeljárással összefüggő sérelmek vizsgálata ezen eljárásnak nem tárgya, a büntetőeljárással kapcsolatos panaszok vizsgálatára a nyomozást felügyelő ügyészség rendelkezik hatáskörrel.

A panaszt hatáskör hiányában nem vizsgáltam.

2. A rendőrök a barátnőjének megtiltották a mobiltelefon használatát.

3. A rendőrök a barátnőjével iratták alá a házkutatással összefüggő dokumentációt.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés értelmében *„Akinak a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint*

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kitételétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

(2) bekezdés szerint „*Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.*”

A panaszbeadványban foglaltak szerint a rendőrök a panaszos lakcímén csupán a panaszos barátnőjét találták meg, aki közölte a rendőrökkel, hogy telefonálni fog, ám ezt a rendőrök megtiltották.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök utasították a barátnőjét, hogy a házkutatásról szóló jegyzőkönyvet írja alá, mint a panaszos élettársa, továbbá segítséget nyújtottak neki a nyilatkozat kitöltéséhez, aláhúzva azt, hogy a rendőrség hatósági tanút nem vesz igénybe, és hogy a rendőrök intézkedésével kapcsolatosan nem él panasszal.

A fenti jogszabályokat figyelembe véve megállapítható, hogy a mobiltelefon használatának korlátozásával összefüggő sérelmet tartalmazó panaszt, valamint a házkutatási jegyzőkönyv tartalmával és az aláírásának körülményeivel kapcsolatos panaszt nem az intézkedéssel érintett személy (a panaszos barátnője), hanem a panaszos nyújtotta be, így annak vizsgálatára – mivel a panaszt nem az arra jogosult jelentette be – nem rendelkezem hatáskörrel.

A panaszokat hatáskör hiányában nem vizsgáltam.

VI.

A panaszban megfogalmazott sérelmek vonatkozásában az alábbiakat állapítottam meg.

4. Az előállítás jogszerűsége.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint „*A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.*”

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdése szerinti „*Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.*”

A Btk. 380. § (1) bekezdése alapján „*Aki idegen gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábizott ilyen járművet használja jogtalanul, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”

Az Rtv. 15. §-a alapján „*A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.*”

A panaszos az előállítás jogszerűségét sérelmezte.

Az intézkedő rendőröknek az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésében foglaltak szerint a panaszos előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján került sor. Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása tartalmazza, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján gyanú merült fel arra, hogy a panaszos és a testvére *-án * óra körüli időben lakat levágással behatoltak a * szám alatti tehenészet telephelyére és onnan eltulajdonították a lezárt állapotban lévő traktort, majd * és * között a rendőri intézkedéskor hátrahagyták a benne lévő – elkövetők által magukkal vitt – indító kulccsal. A rendelkezésre álló adatok alapján a jelentés szerint megállapítható volt, hogy a panaszos ellen házkutatás végrehajtása vált szükségessé, illetve elszámoltatás céljából előállításra volt indokolt.

Megjegyzendő, hogy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. Ezért a bűncselekmény gyanújának, mint előállítási oknak a fennállása nem is vonja maga után minden esetben kötelező jelleggel azt, hogy azt a személyt,

akit ezen előállítási ok alapján vonnak intézkedés alá, meg is gyanúsítsák valamilyen bűncselekmény elkövetésével.

Az említett traktor eltulajdonítása a lopás, vagy a gépjármű önkényes elvétele bűncselekmények törvényi tényállását valósíthatta meg.

Az eltulajdonított traktort az intézkedő rendőrök * külterületén találták meg. Ezt követően felvették a kapcsolatot a területileg illetékes * Rendőrkapitánysággal, ahonnan azt a tájékoztatást kapták, hogy a rendőrkapitányságon egy korábbi folyamatban lévő bűnügyben, ugyancsak egy traktor ellopása kapcsán lefolytatott eljárásban azonos volt az elkövetés helyének, valamint a jelen ügyben szereplő megtalálás helyének iránya. Az említett ügyben gyanúsítottként a panaszos szerepelt.

Miután az intézkedő rendőrök megtekintették a sértettől lefoglalt videófelveteleket, megállapították, hogy a bűncselekmény helyszínére a jármű önkényes elvételét megelőzően egy órával egy kisméretű autó érkezett, mely formája szerint egy * lehetett. Ezután ismételen felvették a kapcsolatot a Rendőrkapitánysággal, akiktől azt az információt kapták, hogy a panaszos testvérének van egy kisméretű, ugyanolyan típusú autója, amit az utóbbi időben használt is, a megtalálásakor 2 személyt láttak elszaladni a helyszínről.

Ezután az intézkedő rendőrök ellenőrizték a Robotzsaru rendszerében a panaszos tulajdonában lévő gépjárművek listáját, amely alapján megállapítást nyert, hogy a panaszos valóban rendelkezett egy ahhoz hasonló paraméterű gépjárművel, mint amit a rendőrök a bűncselekmény elkövetésének helyszínén készült videofelvétel megtekintése során beazonosítottak.

A rendőrségi iratokban részletezett körülmények alapján a panaszossal szemben a bűncselekmény elkövetésének az előállításhoz szükséges mértékű gyanúja a rendőrség által beszerzett információk alapján fennállt, ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot szolgáltatott a panaszos előállítására.

A panasz fentiek alapján alaptalan.

5. A panaszos a mobiltelefonját nem használhatta.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint *„A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”*

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint *„A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”*

Az Rtv. 97. § h) pontja szerinti *„E törvény alkalmazásában*

h) fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (örizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett);”

A panaszos sérelmezte, hogy amikor Pusztavacsra érve megállt a testvére házánál, (meglátta az ott parkoló rendőrségi autókat és az édesanyja kocsiját) a ház előtti kocsiban ülő rendőr megkérdezte tőle, hogy „Maga *?” és rászólt, hogy tegye el a telefont, nem telefonálhat, mivel eljárás alatt áll.

A mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlat során az olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel, úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszos számára azért nem biztosították azt a jogát, hogy telefonálhasson, mert a nyomozás során a nyomozati cselekmények végrehajtása érdekében az összebeszélés megakadályozása miatt szükséges volt a panaszos telefonbeszélgetéseinek megakadályozása. Figyelembe kellett venni azt a körülményt is, hogy a rendőr nem tudta ellenőrzése alá vonni a panaszos telefonálását, nem hallotta, hogy a panaszos valójában kivel kíván kapcsolatba lépni.

Fentiekkel összefüggésben megállapítható, hogy a telefonhasználat korlátozása jogszerű és szakszerű volt, így a panasz alaptalan.

6. A bilincs használata.

Az Rtv. 48. § c) pontja szerint *„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy
c) szökésének megakadályozására,*

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (1) bekezdése szerint *„Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt*

d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

(3) „Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.”

(4) A bilincselés módjai:

b) kezek előre vagy hátra bilincselése,

(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől”.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése alapján *„A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”*

A Szolgálati Szabályzat 5. § (5) bekezdésében foglaltak szerint *„A rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételel is biztosítani kell.”*

A Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése alapján *„Az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:*

a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,

b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erőlkifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,

c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrre, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

(3) A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló Intézkedés előírásának pontja szerint a „kísérési feladat végrehajtása során a fogvatartottat minden esetben meg kell bilincselni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre vagy hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható”.

Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésében foglaltak szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. § c) pontja alapján alkalmaztak bilincset. Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírása szerint a panaszos szökésének megakadályozása miatt volt indokolt a bilincs használata a panaszos Rendőrkapitányságra történő szállítása idejére.

A kapitányságvezető átírata a jelentéseket azzal egészítette ki, hogy az intézkedés elején a panaszos nem volt együttműködő, erre is tekintettel került sor vele szemben a kényszerítő eszköz alkalmazására.

A Rendőrkapitányság vezetőjének jelentése szerint a panaszos a lakcímén végrehajtott házkutatás során nem volt jelen. Megállapítást nyert, hogy a házkutatást végrehajtó rendőrök felvették telefonon a kapcsolatot a panaszossal, aki azt közölte velük, hogy nem tud hazamenni. Ennek ellenére a panaszos testvére lakcímére ment, ahol őt az intézkedés akadályozására buzdította.

A fenti magatartásból az intézkedő rendőrök joggal következtethettek arra, hogy a panaszos ki akarja vonni magát a rendőri intézkedés alól és a helyszínt elhagyva meg is szökhet. Azzal a magatartásával, amely szerint a rendőrség felhívására a panaszos nem haza, hanem a testvére lakására igyekezett, illetve az, hogy a testvérét a rendőri intézkedéssel szembeni ellenállásra buzdította elégséges ok a szökés lehetőségének számításba vételéhez.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is. Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a

jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegen”. Számtalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhessek be.

Fontos hangsúlyozni azt a tény is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszenvédőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (izületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat hivatkozott rendelkezése értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs

alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, aktív ellenszegülő magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § d) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A fentiek alapján a bilincs használata indokolt volt, hiszen csak így tudták a rendőrök garantálni a rendkívüli esemény – szökés – bekövetkezése nélküli előállítást. Ennek vizsgálata során nem lehetett figyelmen kívül hagyni az előzetesen beszerzett információkat, a panaszos elsődleges reakcióját a rendőri intézkedés megkezdésekor, illetve azt, hogy a szállításban két rendőr vett részt, akik közül az egyik a rendőrségi gépkocsit vezette, amely a nem a fogvatartott szállítására kialakított gépjárművel, hanem egy rendőri jellegű személygépkocsival történt.

A panasz e tekintetben is alaptalan.

6. A bilincseléssel kapcsolatos téves tájékoztatást.

A panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy a Rendőrkapitányságra történő szállítása során az egyik rendőr azt a tájékoztatást adta számára, hogy egy esetleges támadástól tartva nem veheti le róla a bilincset, így kell előállítania, mert ez van a szabályzatban.

A Rendőrkapitányság vezetőjének számú jelentése szerint a panaszos előállításával kapcsolatos dokumentációt megvizsgálva megállapítható, hogy azon a bilincs használatának legjellemzőbb okát tüntették fel, ami nem zárja ki azt, hogy egyidejűleg más ok is megvalósulhatott. A panaszos azon magatartása, hogy a testvérét a rendőri intézkedés elleni ellenszegülésre biztatta, kellő jogalapot teremtett a szökés mellett a támadás feltételezésére is. Az pedig, hogy ezen élethelyzet mennyire volt közeli az adott rendőri intézkedés során, kizárólag a helyszínen intézkedő rendőr helyzetértékelésén és megítélésén múlik, minden körülményt figyelembe véve. (Pl.: többi családtag viselkedése, erőfölény, viselkedés kiszámíthatatlansága stb.)

Megállapítható, hogy a rendőrök jól mérték fel a helyzetet az intézkedés során, amikor bilincset alkalmaztak a panaszossal szemben, akinek a bilincselésére több ok is fennállt.

Az a körülmény, hogy a rendőr a panaszos kérdésére egy jogszabályi hivatkozást említett nem róható fel számára, a panasz a fentiek alapján alaptalan.

VII.

Az Rtv. 93/A. § (7) bekezdés második mondata alapján:

„Ha az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója határozatban eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

1. A Panasztestület álláspontja szerint a panaszossal szemben a bilincs alkalmazása jogszerűtlen, indokolatlan és aránytalan volt, így erre figyelemmel sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

A Panasztestület azt állapította meg, hogy az intézkedést megvizsgálva a Szolgálati Szabályzatban foglalt bilincselési okok egyikét sem látta igazoltnak.

Álláspontja szerint az intézkedés során, amennyiben fent is állt volna a szökés veszélye, még abban az esetben is, akkor lett volna alkalmazható a bilincs – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban és az Rtv. 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39. §-ban előírt fokozatosság elvére – „ha a testi kényszer nem vezetett volna eredményre; vagy már eleve kilátástalan lett volna az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere.” Ilyen testi kényszer alkalmazásáról, vagy annak megkísérléséről egyáltalán nem számolt be egyik rendőrségi dokumentum sem.

A Panasztestület állásfoglalásával az alábbiak alapján nem értek egyet.

Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésében foglaltak szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. § c) pontja alapján alkalmaztak bilincset. Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírása szerint a panaszos szökésének megakadályozása miatt volt indokolt a bilincs használata a panaszos Rendőrkapitányságra történő szállítás idejére.

A kapitányságvezető átírata a jelentéseket azzal egészítette ki, hogy az intézkedés elején a panaszos nem volt együttműködő, erre is tekintettel került sor vele szemben a kényszerítő eszköz alkalmazására.

A Rendőrkapitányság vezetőjének jelentése szerint a panaszos a lakcímén végrehajtott házkutatás során nem volt jelen. Megállapítást nyert, hogy a házkutatást végrehajtó rendőrök felvették telefonon a kapcsolatot a panaszossal, aki azt közölte velük, hogy nem tud hazamenni. Ennek ellenére a panaszos testvére lakcímére ment, ahol őt az intézkedés akadályozására buzdította.

A fenti magatartásból az intézkedő rendőrök joggal következtethettek arra, hogy a panaszos ki akarja vonni magát a rendőri intézkedés alól és a helyszínt elhagyva meg is szökhet. Azzal a magatartásával, amely szerint a rendőrség felhívására a panaszos nem haza, hanem a testvére lakására igyekezett, illetve az, hogy a testvérét a rendőri intézkedéssel szembeni ellenállásra buzdította elégséges ok a szökés lehetőségének számításba vételéhez.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani,

amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszerrel kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is. Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegen”. Számtalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzőtt további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszenvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (izületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett

megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbébe.

A Szolgálati Szabályzat hivatkozott rendelkezése értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, aktív ellenszegülő magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § d) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A fentiek alapján a bilincs használata indokolt volt, hiszen csak így tudták a rendőrök garantálni a rendkívüli esemény – szökés – bekövetkezése nélküli előállítást. Ennek vizsgálata során nem lehetett figyelmen kívül hagyni az előzetesen beszerzett információkat, a panaszos elsődleges reakcióját a rendőri intézkedés megkezdésekor, illetve azt, hogy a szállításban két rendőr vett részt, akik közül az egyik a rendőrségi gépkocsit vezette, amely a nem a szállításra alkalmas gépkocsival történt.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a rendőrök az intézkedésük során a bilincset jogszerűen, szakszerűen és indokoltan használták, ezért az Panasztestülettel nem értek egyet.

(Megjegyzem, hogy az Rtv. 97. § h) pontja alapján a panaszos fogvatartottnak minősült, hiszen a rendőrök a Rendőrkapitányságra az előállítását fogatosították.)

2. A Panasztestület álláspontja szerint a panaszosnak a bilincseléssel kapcsolatban adott téves tájékoztatás miatt csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

A Panasztestület állásfoglalásával az alábbiak alapján nem értek egyet.

A Rendőrkapitányság vezetőjének a jelentése szerint a panaszos előállításával kapcsolatos dokumentációt megvizsgálva megállapítható, hogy azon a bilincs használatának legnyomatékosabb okát tüntették fel, ami nem jelentett kizárólagosságot a tekintetben, hogy a bilincselés okaként más körülmény is fennállhat. A panaszos azon magatartása, hogy a testvérét

a rendőri intézkedés elleni ellenszegülésre bízta, kellő jogalapot teremtett a szökés mellett a támadás feltételezésére is. Az pedig, hogy ezen élethelyzet mennyire volt közeli az adott rendőri intézkedés során, kizárólag a helyszínen intézkedő rendőr helyzetértékelésén és megítélésén múlik, minden körülményt figyelembe véve. (Pl.: többi családtag viselkedése, erőfölény, viselkedés kiszámíthatatlansága stb.)

Megállapítható, hogy a rendőrök jól mérték fel a helyzetet az intézkedés során, amikor bilincset alkalmaztak a panaszossal szemben, akinek a bilincselésére több ok is fennállt.

A fentiek alapján a Panasztestülettel nem értek egyet.

VIII.

A Panasztestület az állásfoglalása elkészítése során a panaszos előállításának arányosságát és időtartamát is megvizsgálta.

Tekintettel arra, hogy a panaszos ezt a kérdéskört nem sérelmezte, a beadványában csupán tényként állapította meg, ezért azt – figyelemmel a Ket. 35. § (1) bekezdésére – érdemben nem vizsgáltam. Továbbá a Fővárosi Törvényszék már korábbi – 20.K.31.855/2011/8. számú – ítéletében kimondta, hogy *„A bíróság e körben jegyzi meg, hogy az alperesi határozat kizárólag a felperes panaszában foglaltakra kell, hogy reagáljon függetlenül attól, hogy a Független Rendészeti Panasztestület esetlegesen a felperes panaszát meghaladóan más jellegű jogkérdésekben is állást foglal.”*

A Kúria Kfv.III.37.807/2013/4. számú ítélete a fentieket alátámasztja, amely szerint *„(...) A FRP-nek az előállítás időtartamára vonatkozó megállapításra nézve rögzítette, hogy e körben a felperes nem terjesztett elő panaszt, ezért annak jogszerűségéről nem kellett döntenie.*

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- A polgári perrendtartásról szóló 1952. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 29. § (1) bekezdése, 50. § (1) bekezdése, 51. § (2) bekezdés II. fordulata, a 100. § (1) bekezdés e) pontja, a 109. § (1) bekezdés a) pontja, a 10. § (1) bekezdése, a 60 § (1) bekezdése;
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 15. § (1) bekezdése, 16. § (1) bekezdése, 33. § (2) bekezdés b) pontja, 17. § (1) bekezdése, 18. § (1) bekezdése, 48. § c) pontja, 97. § h) pontja, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (7) bekezdése;
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. § (1) bekezdés d) pontja, (3) bekezdés, (4) bekezdés b) pontja, (6) bekezdés a) pont aa) alpontja, 5. § (5) bekezdés, 39. § (2) bekezdés a), b) és c) pontja, (3) bekezdés a) és b) pontja.
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 370. § (1) bekezdése, 380. § (1) bekezdése.
- A fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló Intézkedés * pontja.

- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 195. § (1) bekezdése, 196. § (1) bekezdése.

Budapest, 2016. november 25.

**Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos**